

Laborator 5 - Device drivere în Windows

Obiectivele laboratorului

- familiarizarea cu sistemul de I/O al nucleului Windows
- înțelegerea modului de prelucrare a IRP-urilor și rolul îndeplinit de I/O manager
- dobândirea de cunoștințe de implementare a operațiilor de bază (dispatch routines) pentru un device driver
- lucrul cu evenimente

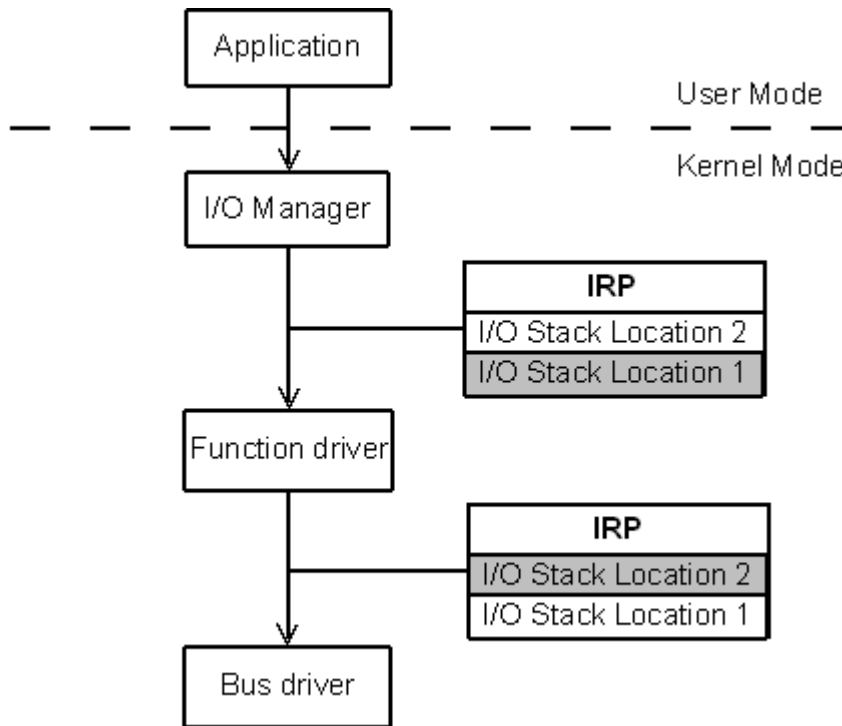
Cuvinte cheie

- I/O manager
- stacked drivers
- IRP ? I/O Request Packet
- DRIVER_OBJECT
- DEVICE_OBJECT
- DeviceExtension
- înregistrarea/deînregistrarea unui dispozitiv
- namespace-uri pentru numele dispozitivelor
- link-uri simbolice pentru nume
- dispatch routines
- driver->MajorFunction[]
- device->DeviceExtension
- accesul la spațiul de adresă
 - BUFFERED I/O
 - DIRECT I/O
 - neither I/O
- încheierea unui IRP (completion)
- sincronizare în Windows
- evenimente

Materiale ajutătoare

- [Slide-uri de suport pentru laborator](#)
- [SO2 Reference Card](#)

Concepte generale

Windows NT a preluat [modelul I/O](#) folosit de la sistemul de operare VMS. Acest model folosește pachete pentru a descrie operațiile de I/O, pachete ce poartă denumirea de [I/O Request Packets \(IRP\)](#). Aceste pachete încapsulează informații precum ar fi operația (citire sau scriere), numărul de octeți de citit, poziția etc.

I/O managerul este subsistemul care se ocupă de toate operațiile asociate cu IRP-urile: translatarea apelurilor de sistem în IRP-uri, alocarea de buffere, trimiterea IRP-urilor în stiva de device drivere, trimiterea rezultatelor proceselor după rezolvarea unui IRP etc. În Linux, un subsistem similar este block I/O layer.

Device driverele sunt grupate în stive: un device driver apelează funcțiile expuse de device driver-ul aflat mai jos în stivă. De cele mai multe ori, un dispozitiv are asociate cel puțin două drivere:

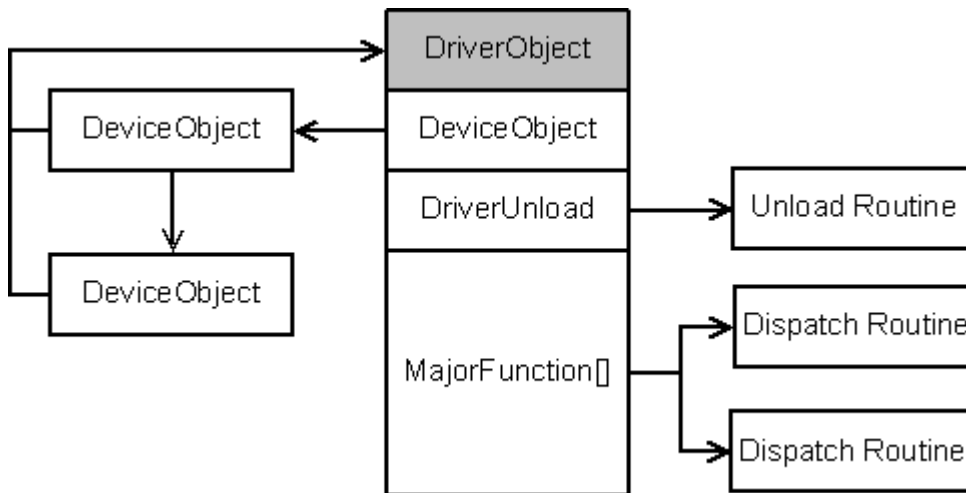
- *functional driver* care implementează funcționalitatea driverului
- *bus driver* care implementează conexiunea cu hardware-ul ¹¹

Primul device driver din stivă va primi pachetul IRP de la I/O manager prin intermediul [rutinelor de dispatch](#) (open, read, write, close, etc.). Device driverul poate să rezolve cererea imediat în rutina de dispatch, poate să marcheze operația ca fiind în așteptare și să o rezolve mai târziu, sau poate trimite pachetul următorului device driver din stivă. I/O managerul creează o stivă de zone de apel pentru fiecare IRP, în care fiecare element al stivei corespunde unui driver. Fiecare driver va accesa doar zona din IRP ce îi aparține, unde va regăsi informații specifice operației aferente.

Structuri de date importante

Driver Object

Pentru fiecare driver încărcat în sistem există un obiect driver ([DRIVER_OBJECT](#)). Unui driver i se pot asocia mai multe dispozitive, descrise printr-un [DEVICE_OBJECT](#) (câte unul pentru fiecare dispozitiv pe care îl controlează).

Structura [DRIVER_OBJECT](#) conține câteva câmpuri importante:

- DeviceObject, o listă înlănțuită a dispozitivelor asociate driver-ului
- DriverUnload, pointer la funcția de Unload a modulului
- MajorFunction, un vector de pointeri către [rutinele de dispatch](#), indexat după codul operației I/O

Device Object

Structura [DEVICE_OBJECT](#) este folosită pentru a reprezenta un dispozitiv asociat unui driver; este similară structurii [struct cdev](#) din nucleul Linux. Aceasta conține următoarele câmpuri frecvent folosite:

- DriverObject, pointer către driver-ul pentru acest dispozitiv;
- Flags, câmp ce specifică [strategia de transfer a datelor din spațiul de adresă al procesului](#): DO_BUFFERED_IO, DO_DIRECT_IO sau niciunul;
- DeviceExtension, un bloc de memorie rezidentă alocată de I/O manager la înregistrarea dispozitivului; această structură poate fi folosită de către programatorul driverului pentru a păstra informații specifice dispozitivului.

Device Extension

Modalitatea recomandată de alocare și folosire a datelor asociată cu un dispozitiv este definirea unei structuri, similar cu [definirea unui structuri pe Linux](#). Pointerul se poate salva în câmpul DeviceExtension al structurii [DEVICE_OBJECT](#), similar câmpului private_data al [structurii file din Linux](#). În acest mod, dacă există mai multe dispozitive asociate unui driver, se poate identifica foarte simplu care sunt datele private asociate fiecărui dispozitiv. Se observă că în acest câmp se pot memora informații la înregistrarea dispozitivului care apoi sunt disponibile în [rutinele de dispatch](#) (read, write, close, etc.).

Exemplu de mai jos folosește în acest sens structura `struct my_device_data`:

```
#include <ntddk.h>

struct my_device_data {
    PDEVICE_OBJECT DeviceObject;

    /* my data starts here */
};

NTSTATUS DriverEntry(PDRIVER_OBJECT driver, PUNICODE_STRING registry)
{
    struct my_device_data * my_data;
    DEVICE_OBJECT *device;

    /* create device */

    my_data = (struct my_device_data *) device->DeviceExtension;

    /* init my_data fields */
}

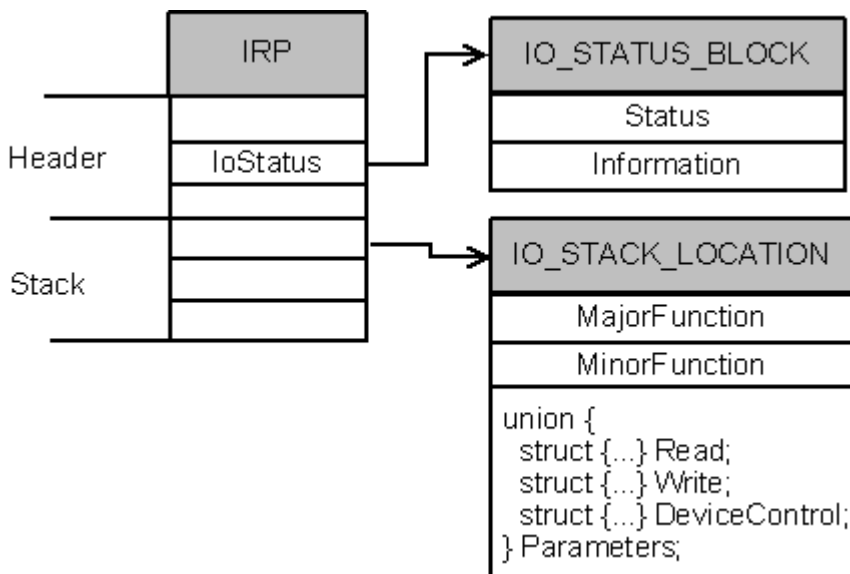
NTSTATUS MyRead(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp)
{
```

```

struct my_device_data * my_data =
    (struct my_device_data *) device->DeviceExtension;
/* read data */
}

```

I/O Request Packet (IRP)

Un [IRP](#) este o structură alocată din memoria rezidentă și este format dintr-un header și din informații pentru fiecare device driver din stivă.

Câmpurile din header accesibile device driverelor sunt:

- `IoStatus`, structură ce conține câmpuri care vor trebui completate de device driver la terminarea operației:
 - `Status`, starea operației: `STATUS_SUCCESS` dacă operația s-a terminat cu succes, sau codul de eroare în caz contrar;
 - `Information`, numărul de octeți transferați în caz de succes sau 0 în caz de eroare;
- `AssociatedIrp.SystemBuffer`, pointer către bufferul alocat de sistem (dacă se folosește [BUFFERED I/O](#));
- `MdlAddress`, pointer ce este folosit de device driver pentru maparea bufferului din user-space în kernel-space (dacă se folosește [DIRECT I/O](#));
- `UserBuffer`, pointer către bufferul din user-space (dacă nu se folosește [nici BUFFERED I/O, nici DIRECT I/O](#));

După header, în IRP sunt plasate informații adresate device driverelor din stivă. Pentru a afla informațiile adresate device driverului curent, trebuie apelată funcția [IoGetCurrentIrpStackLocation](#). Aceasta va întoarce o structură de tipul [IO_STACK_LOCATION](#), ce conține următoarele câmpuri:

- `MajorFunction`, care identifică tipul operației (`open`, `read`, `write`, `close` etc.)
- `Parameters`, o uniune cu parametri pentru diversele tipuri de cereri (`open`, `read`, `write`, `close` etc.); parametrii includ numărul de octeți de citit, poziția etc.:
 - `Read`, structură ce conține parametrii pentru o operație `read`:
 - `ByteOffset`, offset-ul de la care se realizează citirea
 - `Length`, numărul de octeți citați
 - `Write`, structură ce conține parametrii pentru o operație `write`:
 - `ByteOffset`, offset-ul la care se realizează scrierea
 - `Length`, numărul de octeți scriși
 - `DeviceIoControl`, structură ce conține parametrii pentru o operație `ioctl`:
 - `IoControlCode`, codul de control pentru `ioctl`
 - `InputBufferLength`, dimensiunea buffer-ului de intrare
 - `OutputBufferLength`, dimensiunea buffer-ului de ieșire
- `DeviceObject`, obiectul ce identifică dispozitivul pe care se face operația
- `FileObject`, obiectul ce identifică fișierul pe care se face operația

Spre exemplu, pentru o operație de `read`, se va accesa buffer-ul și dimensiunea în octeți pentru citire:

```

IRP* irp;

char *buffer = irp->AssociatedIrp.SystemBuffer;
PIO_STACK_LOCATION pIrpStack = IoGetCurrentIrpStackLocation(irp);
int size = pIrpStack->Parameters.Read.Length;

/* read size bytes from buffer */

```

Similar, pentru operații de write sau ioctl se vor accesa parametrii corespunzători.

La terminarea procesării unui IRP, trebuie completată informația legată de status (IoStatus) și apelată funcția [IoCompleteRequest](#).

În cazul în care nu se transferă date între kernel-space și user-space se va termina procesarea unui IRP astfel:

```
irp->IoStatus.Status = STATUS_SUCCESS;
irp->IoStatus.Information = 0;
IoCompleteRequest(irp, IO_NO_INCREMENT);
```

În cazul în care se transferă date între kernel-space și user-space, este necesar să se completeze câmpul IoStatus.Information la numărul de octeți transferați:

```
irp->IoStatus.Status = STATUS_SUCCESS;
irp->IoStatus.Information = nrTransferredBytes;
IoCompleteRequest(irp, IO_NO_INCREMENT);
```

În anumite situații, IRP-ul nu poate fi procesat imediat; în aceste cazuri este necesar să se specifice faptul ca IRP-ul are nevoie de prelucrări ulterioare, prin intermediul funcției [IoMarkIrpPending](#). În momentul în care IRP-ul va fi procesat, este necesar să se apeleze funcția [IoCompleteRequest](#).

Înregistrarea și deînregistrarea dispozitivelor

În rutina DriverEntry, în afară de inițializări, driverul va trebui să detecteze dispozitivele fizice prezente în sistem și să le anunțe acestuia cu ajutorul funcției [IoCreateDevice](#):

```
NTSTATUS IoCreateDevice(PDRIVER_OBJECT DriverObject,
                     ULONG DeviceExtensionSize,
                     PUNICODE_STRING DeviceName,
                     DEVICE_TYPE DeviceType,
                     LONG DeviceCharacteristics,
                     BOOLEAN Exclusive,
                     PDEVICE_OBJECT *DeviceObject);
```

Numele dispozitivului (DeviceName) trebuie să fie de forma "\Device\MyDevice". Tipul (DeviceType) poate fi unul din [cele definite de Microsoft](#), sau poate fi definit de producător. Caracteristicile dispozitivului (DeviceCharacteristics) sunt și ele din cele mai diverse așa că recomandăm [consultarea DDK](#). Flagul Exclusive indică modul de acces la dispozitiv: dacă este inițializat la TRUE atunci dispozitivul nu va putea fi deschis simultan de mai multe thread-uri. În DeviceObject se întoarce un pointer către noul obiect de tip device alocat.

Odată cu alocarea obiectului se alocă și spațiu pentru datele private, de dimensiunea specificată în DeviceExtensionSize. Imediat după crearea obiectului de tip device, device driverul trebuie să inițializeze câmpul DeviceExtension cu informațiile necesare. Ele pot fi apoi accesate din același câmp, mai târziu, în rutinele de dispatch.

Următoarea secvență de cod creează un device cu numele "\Device\MyDevice", de un tip nedefinit (care nu se încadrează între tipurile definite de Microsoft) :

```
char devName[] = {'\\', 'D', 'e', 'v', 'i', 'c', 'e', '\\',
                 'M', 'y', 'D', 'e', 'v', 'i', 'c', 'e', 0};
int ret;

ret = IoCreateDevice(driver, sizeof(struct my_device_data),
                    TO_UNICODE(devName, &devUnicodeName),
                    FILE_DEVICE_UNKNOWN, 0, FALSE, &device);
if (ret != STATUS_SUCCESS) {
    /* error report */
    return ret;
}
//...
```

Funcțiile folosite la înregistrarea driverului primesc ca parametru un șir de caractere unicode. Pentru a transforma un șir de caractere ASCII în șir unicode se folosește funcția TO_UNICODE, a cărei implementare a fost prezentată în [laboratorul 3](#).

Pentru a putea fi accesat din user-space, device driverul trebuie să primească un nume într-un namespace vizibil din user-space (acesta fiind "?"). Device driverele realizează acest lucru prin crearea unei legături simbolice ("\\?\\MyDevice") la numele dispozitivului ("\\Device\MyDevice"), cu ajutorul funcției [IoCreateSymbolicLink](#).

Următoarea secvență de cod creează o legătură simbolică pentru driver-ul înregistrat mai sus:

```
char linkName[] = {'\\', '?', '?', '\\', 'M', 'y', 'D', 'e', 'v', 'i', 'c', 'e', 0};
int ret;

ret = IoCreateSymbolicLink(TO_UNICODE(linkName, &linkUnicodeName),
```

```

        &devUnicodeName));
if (ret != STATUS_SUCCESS) {
    /* error report */
    return ret;
}

```

Numele legăturii simbolice va fi "\\??\MyDevice", iar devUnicodeName este un șir unicode ce reprezintă numele dispozitivului ("\\Device\MyDevice").

La inițializare trebuie specificat și [modul în care se realizează transferul datelor între user-space și kernel-space](#), prin setarea câmpului Flags al variabilei de tip DEVICE_OBJECT la DO_BUFFERED_IO sau DO_DIRECT_IO. Dacă nici una din aceste opțiuni nu este configurată, I/O managerul nu transferă datele între user-space și kernel-space (acestea vor putea fi accesate direct din user-space prin câmpul UserBuffer al IRP-ului).

Următoarea secvență înregistrează MY_NR_DEVICES dispozitive:

```

#include <ntddk.h>

struct my_device_data {
    PDEVICE_OBJECT DeviceObject;

    /* my data starts here */
    //...
};

NTSTATUS DriverEntry(PDRIVER_OBJECT driver, PUNICODE_STRING registry)
{
    struct my_device_data *my_data;
    DEVICE_OBJECT *device;
    int i;
    NTSTATUS ret;
    UNICODE_STRING devUnicodeName, linkUnicodeName;

    memset(&devUnicodeName, 0, sizeof(devUnicodeName));
    memset(&linkUnicodeName, 0, sizeof(linkUnicodeName));

    for(i=0; i<MY_NR_DEVICES; i++) {
        char devName[]={'\','D','e','v','i','c','e','\','
            'M','y','D','e','v','i','c','e', '0'+i,0};
        char linkName[]={'\','?','?','\','
            'M','y','D','e','v','i','c','e', '0'+i,0};

        if ( (ret = IoCreateDevice(driver, sizeof(struct my_device_data),
            TO_UNICODE(devName, &devUnicodeName),
            FILE_DEVICE_UNKNOWN, 0, FALSE, &device) ) !=
            STATUS_SUCCESS)
            goto error;

        if ( (ret = IoCreateSymbolicLink(TO_UNICODE(linkName,
            &linkUnicodeName), &devUnicodeName)) != STATUS_SUCCESS)
            goto error;

        device->Flags |= DO_BUFFERED_IO;
        my_data = (struct my_device_data *) device->DeviceExtension;
        /* initialize my_data fields */

        if (devUnicodeName.Buffer)
            RtlFreeUnicodeString(&devUnicodeName);
        if (linkUnicodeName.Buffer)
            RtlFreeUnicodeString(&linkUnicodeName);
    }

    driver->DriverUnload = DriverUnload;
    /* initialize dispatch routines */
    return STATUS_SUCCESS;

error:
    if (devUnicodeName.Buffer)
        RtlFreeUnicodeString(&devUnicodeName);
    if (linkUnicodeName.Buffer)
        RtlFreeUnicodeString(&linkUnicodeName);
    DriverUnload(driver);

    return ret;
}

```

În caz de eroare, vor trebui eliberate toate resursele alocate în funcție pâna la apariția erorii; in exemplul dat, la apariția unei erori în funcția DriverEntry, se va apela DriverUnload pentru eliberarea acestor resurse (în acest caz trebuie avut

grijă ca în funcția DriverUnload să se verifice ce resurse au fost alocate și doar acestea să fie eliberate); o alternativă este folosirea de etichete distincte pentru fiecare eroare.

Pentru deînregistrare, trebuie mai întâi ștersă legătura simbolică pentru fiecare dispozitiv folosind funcția [IoDeleteSymbolicLink](#) și apoi trebuie șterse dispozitivele cu [IoDeleteDevice](#).

Următoarea secvență deînregistrează cele MY_NR_DEVICES dispozitive înregistrate mai sus:

```
void DriverUnload(PDRIVER_OBJECT driver)
{
    DEVICE_OBJECT *device;
    UNICODE_STRING linkUnicodeName;
    int i;

    for(i=0; i<MY_NR_DEVICES; i++) {
        char linkName[] = {'\\', '?', '?', '\\',
                          'M', 'y', 'D', 'e', 'v', 'i', 'c', 'e', ' ', '0'+i, 0};

        if (TO_UNICODE(linkName, &linkUnicodeName))
            IoDeleteSymbolicLink(&linkUnicodeName);
        if (linkUnicodeName.Buffer)
            RtlFreeUnicodeString(&linkUnicodeName);
    }

    while ((device = driver->DeviceObject))
        IoDeleteDevice(device);
}
```

Accesul la spațiul de adresă al procesului

Pentru transferul datelor între user-space și kernel-space în general se folosesc două abordări: **BUFFERED I/O** sau **DIRECT I/O**. I/O managerul este cel care realizează aceste operații și pune la dispoziția driver-ului un buffer în care se vor găsi datele transmise din spațiul de adresă al procesului. După cum s-a precizat, un [IRP](#) are trei buffere în acest scop; în funcție de tipul de transfer, datele preluate din spațiul de adresă al procesului se vor găsi în unul dintre acestea. În afară de aceste două abordări, există și posibilitatea ca driver-ul să gestioneze singur transferul de date, fără ajutorul managerului I/O.

BUFFERED I/O

Managerul alocă un buffer în kernel space și copiază datele din/în user space; device driverul poate accesa bufferul din kernel space.

Pentru a folosi modul BUFFERED I/O ²⁾, trebuie realizate următoarele operații:

- la înregistrarea dispozitivului, în funcția DriverEntry, se setează câmpul Flags al variabilei de tip DEVICE_OBJECT la DO_BUFFERED_IO: device->Flags |= DO_BUFFERED_IO;
- la accesarea buffer-ului, în funcția read sau write, se va accesa câmpul AssociatedIrp.SystemBuffer din IRP: buffer = irp->AssociatedIrp.SystemBuffer;

DIRECT I/O

Managerul validează bufferul din user space și adună informațiile necesare accesării bufferului; device driverul trebuie să pregătească bufferul din user space pentru folosire prin maparea în kernel-space (și eventual marcarea paginilor astfel încât acestea să nu fie evacuate).

Pentru a folosi modul DIRECT I/O ³⁾, trebuie realizate următoarele operații:

- la înregistrarea dispozitivului, în funcția DriverEntry, se setează câmpul Flags al variabilei de tip DEVICE_OBJECT la DO_DIRECT_IO: device->Flags |= DO_DIRECT_IO;
- la accesarea buffer-ului, în funcția read sau write, se va accesa câmpul MdlAddress din IRP; pentru a accesa memoria referită de acest pointer se folosește macro-ul [MmGetSystemAddressForMdlSafe](#): buffer = MmGetSystemAddressForMdlSafe(irp->MdlAddress, NormalPagePriority);

Neither Buffered Nor Direct I/O

Există și posibilitatea ca driver-ul să gestioneze singur transferul de date, fără ajutorul managerului I/O ⁴¹. Pentru a nu folosi managerul I/O, trebuie realizate următoarele operații:

- la înregistrarea dispozitivului, în funcția `DriverEntry`, nu se modifică/setează câmpul `Flags` al variabilei de tip `DEVICE_OBJECT`
- la accesarea buffer-ului, în funcția `read` sau `write`, se va accesa câmpul `UserBuffer` din `IRP`; codul care accesează memoria referită de acest pointer trebuie inclus într-o secvență [try/except](#) și trebuie să folosească funcțiile [ProbeForRead](#) sau [ProbeForWrite](#) înainte de acces; spre exemplu, în funcția `read` se va executa următoarea secvență: `NTSTATUS status; PIO_STACK_LOCATION pIrpStack = IoGetCurrentIrpStackLocation(irp);`

```
try {
    ProbeForWrite(irp->UserBuffer,pIrpStack ->Parameters.Read.Length,TYPE_ALIGNMENT(char));
    buffer = irp->UserBuffer;
    /* write to buffer */
} except (EXCEPTION_EXECUTE_HANDLER) {
    status = GetExceptionCode();
    /* Error handling code */
}
```

Rutine de dispatch

Pentru ca sistemul să știe ce funcții să apeleze pentru a trata o cerere din user space, device driverul trebuie să înregistreze una sau mai multe [rutine de dispatch](#). Rutinele de dispatch au următoarea semnătură:

```
NTSTATUS MyOpen(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp);
NTSTATUS MyRead(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp);
NTSTATUS MyWrite(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp);
NTSTATUS MyDeviceIoControl(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp);
NTSTATUS MyClose(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp);
NTSTATUS MyCleanup(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp);
```

Înregistrarea rutinelor de dispatch se face în rutina `DriverEntry`, prin setarea intrărilor `IRP_MJ_CREATE`, `IRP_MJ_READ`, etc. din vectorul `MajorFunction` (similar structurii [struct file_operations](#) din Linux), vector care se găsește în obiectul ce identifică driverul:

```
NTSTATUS DriverEntry(PDRIVER_OBJECT driver, PUNICODE_STRING registry) {
    //...
    driver->DriverUnload = DriverUnload;
    driver->MajorFunction[ IRP_MJ_CREATE ] = MyOpen;
    driver->MajorFunction[ IRP_MJ_READ ] = MyRead;
    driver->MajorFunction[ IRP_MJ_WRITE ] = MyWrite;
    driver->MajorFunction[ IRP_MJ_DEVICE_CONTROL ] = MyDeviceIoControl;
    driver->MajorFunction[ IRP_MJ_CLEANUP ] = MyCleanup;
    driver->MajorFunction[ IRP_MJ_CLOSE ] = MyClose;
    //...
}
```

Open și Close

Funcțiile asociate cererilor de tip [IRP_MJ_CREATE](#), [IRP_MJ_CLOSE](#) se vor apela la deschiderea, respectiv închiderea dispozitivului. Un dispozitiv, în terminologia unui device driver, este un obiect ce identifică un dispozitiv fizic (exemplu: portul serial COM1, portul serial COM2, portul paralel LPT1). Un driver poate gestiona mai multe dispozitive folosind, în general, aceleași funcții de dispatch. Revenind la cele două rutine, acestea sunt, în general, folosite de device driver pentru a inițializa hardware-ul, a aloca buffere și a iniția alte acțiuni administrative.

O funcție `Open` va avea următoarea structură:


```

NTSTATUS MyOpen(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp)
{
    struct my_device_data * my_data =
        (struct my_device_data *) device->DeviceExtension;

    /* validate access to device */

    /* initialize device */
    irp->IoStatus.Status = STATUS_SUCCESS;
    irp->IoStatus.Information = 0;
    IoCompleteRequest(irp, IO_NO_INCREMENT);

    return STATUS_SUCCESS;
}

```

Funcția `Close` va avea o structură similară: va reseta informațiile de acces, va deinițializa dispozitivul și va marca terminarea procesării IRP-ului.

La apelul funcțiilor [CreateFile](#) și [CloseHandle](#) din user-space asupra dispozitivului, se vor apela funcțiile `MyOpen`, respectiv `MyClose` din driver. Un exemplu de apel din user-space:

```

#include <windows.h>

HANDLE hDevice = CreateFile("\\.\\MyDevice", GENERIC_READ | GENERIC_WRITE,
                            0, NULL, OPEN_EXISTING,
                            FILE_ATTRIBUTE_NORMAL, NULL);
if (hDevice == INVALID_HANDLE_VALUE) {
    /* report error */
}

CloseHandle(hDevice);

```

După cum se poate observa, aplicația din user-space folosește prefix-ul `\\.\\` pentru a accesa device-ul; intern, I/O manager-ul transformă acest prefix în `\\?\\`, înainte de a începe căutarea dispozitivului.

Read și Write

Funcțiile asociate cererilor de tip [IRP_MJ_READ](#) și [IRP_MJ_WRITE](#) trebuie să trateze cererile de citire, respectiv scriere. În aceste rutine, device driverele în general pregătesc hardware-ul și pornesc operațiile de citire sau scriere. Offset-ul și numărul de octeți de transferat se află din `IO_STACK_LOCATION: Parameters.Write.ByteOffset`, `Parameters.Write.Length` pentru scriere și `Parameters.Read.ByteOffset`, `Parameters.Read.Length` pentru citire.

De cele mai multe ori, o funcție `Read` va avea următoarea structură:

```

NTSTATUS MyRead(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp)
{
    char *readBuffer;
    int sizeToRead, sizeRead;
    PIO_STACK_LOCATION pIrpStack;
    struct my_device_data *my_data =
        (struct my_device_data *) device->DeviceExtension;

    pIrpStack = IoGetCurrentIrpStackLocation(irp);
    sizeToRead = pIrpStack->Parameters.Read.Length;
    readBuffer = irp->AssociatedIrp.SystemBuffer;

    /* read sizeToRead bytes from device and write to readBuffer */

    irp->IoStatus.Status = STATUS_SUCCESS;
    irp->IoStatus.Information = sizeRead;
    IoCompleteRequest(irp, IO_NO_INCREMENT);

    return STATUS_SUCCESS;
}

```

Pentru operații mai complexe, trebuie ținut cont și de poziția de la care se citește dată în `Parameters.Write.ByteOffset`.

Structura funcției `Write` este similară: numărul de octeți de scris se obține din `Parameters.Write.Length`, se citește `Parameters.Write.Length` octeți din buffer-ul IRP-ului și se scriu pe device, iar la sfârșit trebuie marcată terminarea procesării IRP-ului. Dacă IRP-ul este păstrat intern și se amână procesarea lui, nu este necesar ca funcțiile `Read` sau `Write` să conțină codul pentru marcarea terminării procesării IRP-ului.

La apelul funcțiilor [ReadFile](#) și [WriteFile](#) din user-space, se vor apela funcțiile `MyRead`, respectiv `MyWrite` din driver. Un exemplu de apel din user-space:

```

BOOL status;

status = ReadFile(hDevice, inBuffer, inCount, &bytesRead, NULL);
status = WriteFile(hDevice, outBuffer, outCount, &bytesWritten, NULL);

if(!status) {
    /* report error */
}

```

DeviceIoControl

Funcția asociată cu [IRP_MJ_DEVICE_CONTROL](#) se folosește la apeluri de gen DeviceIoControl (echivalentul ioctl din Unix). Codul (sub)operației, dimensiunea bufferului de intrare și dimensiunea bufferului de ieșire se află din `IO_STACK_LOCATION`: `Parameters.DeviceIoControl.IoControlCode`, `Parameters.DeviceIoControl.InputBufferLength` și `Parameters.DeviceIoControl.OutputBufferLength`. Bufferele de intrare sau ieșire se pot accesa din IRP (în funcție de modul de transfer din user-space în kernel-space).

Codul operației este dat de un număr pe 32 de biți, în care sunt codificate informații despre apelul DeviceIoControl. Funcția [CTL_CODE](#) oferă un mecanism simplu de generare a acestor coduri:

```
CTL_CODE(DeviceType, ControlCode, TransferType, RequiredAccess);
```

Tipul de transfer (`TransferType`) specifică tipul de acces la spațiul de adresa al procesului (`METHOD_BUFFERED`, `METHOD_IN_DIRECT`, `METHOD_OUT_DIRECT`, `METHOD_NEITHER`). După cum s-a specificat mai sus, accesul la spațiul de adresă al procesului pentru operațiile read și write este setat în momentul inițializării dispozitivului, la setarea flag-urilor acestuia. În cazul funcției DeviceIoControl, accesul este codificat direct în codul funcției și depinde de parametrul TransferType (astfel tipul de acces la spațiul de adresa al procesului depinde de codul DeviceIoControl, și nu de flag-urile device-ului).

Un exemplu pentru o funcție de dispatch de tip MyDeviceIoControl:

```

#define MY_IOCTL_IN CTL_CODE(FILE_DEVICE_UNKNOWN, 0x01, \
    METHOD_BUFFERED, FILE_READ_DATA | FILE_WRITE_DATA)

NTSTATUS MyDeviceIoControl(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp)
{
    ULONG controlCode, inSize, bytesWritten = 0;
    PIO_STACK_LOCATION pIrpStack;
    char* buffer;
    NTSTATUS status = STATUS_SUCCESS;
    struct my_device_data * my_data =
        (struct my_device_data *) device->DeviceExtension;

    pIrpStack = IoGetCurrentIrpStackLocation(irp);
    controlCode = pIrpStack->Parameters.DeviceIoControl.IoControlCode;
    buffer = irp->AssociatedIrp.SystemBuffer;

    switch (controlCode) {
        case MY_IOCTL_IN:
            inSize = pIrpStack->Parameters.DeviceIoControl.InputBufferLength;
            /* validate parameters (inSize) */

            /* read inSize bytes from buffer */

            break;
        default:
            status = STATUS_INVALID_DEVICE_REQUEST;
    }

    irp->IoStatus.Status = status;
    irp->IoStatus.Information = bytesWritten;
    IoCompleteRequest(irp, IO_NO_INCREMENT);

    return STATUS_SUCCESS;
}

```

Pentru un apel DeviceIoControl care transferă date în user-space, trebuie să setați câmpul `IoStatus.Information` al IRP-ului la numărul de octeți scriși (I/O manager-ul va transfera `IoStatus.Information` octeți în user-space).

La apelul funcției [DeviceIoControl](#) asupra dispozitivului din user-space, se va apela funcția MyDeviceIoControl din driver. Un exemplu de apel din user-space:

```

BOOL status;
DWORD bytesReturned;

status = DeviceIoControl(hDevice, controlCode, inBuffer, inSize, outBuffer, outSize, &bytesReturned, NULL);

```

```
if(!status) {
    /* report error */
}
```

Dacă apelul DeviceIoControl nu întoarce date, parametrul outBuffer va fi NULL și outSize zero, iar dacă nu necesită date de intrare, inBuffer va fi NULL și inSize zero. Pentru mai multe informații despre DeviceIoControl consultați [Platform SDK](#).

Cleanup

Funcția asociată cu [IRP_MJ_CLEANUP](#) se apelează atunci când un proces renunță la o cerere (fie că procesul renunță, fie că, spre exemplu, procesul s-a terminat și sistemul de operare renunță la cerere). În această rutină device driverele trebuie să termine toate IRP-urile asociate cu FileObject-ul din IRP-ul primit ca parametru (al funcției de tratare IRP_MJ_CLEANUP).

Dacă driverul păstrează intern IRP-uri, este nevoie să marcheze terminarea procesării pentru fiecare dintre ele. Astfel, funcția Cleanup trebuie să execute următoarea secvență:

```
NTSTATUS MyCleanup(PDEVICE_OBJECT device, IRP *irp)
{
    /* for every myIrp */ {
        /* get myIrp */
        if (IoGetCurrentIrpStackLocation(myIrp)->FileObject ==
            IoGetCurrentIrpStackLocation(irp)->FileObject) {
            myIrp->IoStatus.Status = STATUS_CANCELLED;
            IoCompleteRequest(myIrp, IO_NO_INCREMENT);
        }
    }

    irp->IoStatus.Status = STATUS_SUCCESS;
    irp->IoStatus.Information = 0;
    IoCompleteRequest(irp, IO_NO_INCREMENT);

    return STATUS_SUCCESS;
}
```

Sincronizare

Pentru realizarea sincronizării între thread-uri, există obiecte de sincronizare ([Kernel Dispatcher Objects](#)):

- [eveniment](#) (KEVENT)
- [semafor](#) (KSEMAPHORE)
- [mutex](#) (KMUTEX)
- [timer](#) (KTIMER)
- [thread](#) (KTHREAD)

În orice moment, aceste obiecte se pot afla în una din stările *signaled* sau *not-signaled*. Un thread poate aștepta ca un astfel de obiect să ajungă în starea *signaled* printr-un apel al funcției [KeWaitForSingleObject](#).

Evenimente

Un [eveniment kernel](#) este reprezentat de KEVENT și poate fi de două tipuri: eveniment de **notificare** (NotificationEvent) sau de **sincronizare** (SynchronizationEvent). În cazul unui eveniment de notificare, când acesta trece în starea *signaled* rămâne în această stare până când este resetat în mod explicit. Mai mult, toate thread-urile care așteaptă la acest eveniment sunt eliberate când evenimentul trece în starea *signaled*. Un eveniment de sincronizare trece automat în starea *not-signaled* în momentul în care un thread care așteaptă la eveniment este eliberat.

Funcțiile folosite pentru manipularea evenimentelor sunt următoarele:

- [KeInitializeEvent](#) inițializează evenimentul; parametrul Type poate fi NotificationEvent sau SynchronizationEvent, iar State indică starea inițială a evenimentului;
- [KeSetEvent](#) trece evenimentul în starea *signaled*;
- [KeClearEvent](#) și [KeResetEvent](#) resetează evenimentul (trece evenimentul în starea *non-signaled*);
- [KeReadStateEvent](#) întoarce starea curentă a evenimentului (valoare nenulă dacă este în starea *signaled*, zero în caz contrar);

Un exemplu de utilizare:

```

KEVENT event;
NTSTATUS status;

KeInitializeEvent(&event, SynchronizationEvent, FALSE);
KeSetEvent(&event, IO_NO_INCREMENT, FALSE);
status = KeWaitForSingleObject(&event, Executive, KernelMode, TRUE, NULL);
if (!NT_SUCCESS(status)) {
    /* handle error */
}

```

Echivalențe device drivere în Linux și device drivere în Windows

Tabelul de mai jos prezintă echivalențele (acolo unde există) între API-ul aferent device driverelor în Linux și device driverelor în Windows.

Concept	Linux	Windows
structură aferentă dispozitivului	struct cdev	DEVICE_OBJECT
structură aferentă driverului	N/A	DRIVER_OBJECT
pointer către structură proprie	file->private_data	DEVICE_OBJECT->DeviceExtension
operații expuse de dispozitive	struct file_operations	DRIVER_OBJECT->MajorFunctions
controlul dispozitivului	ioctl	DeviceIoControl
accesul la spațiul de adresă	char __user *buffer	BUFFERED_IO, DIRECT_IO, neither I/O
nume uzual de dispozitiv	/dev/my_device	\\.\MyDevice
împachetare cerere din userspace	buffer (pointer din userspace)	IRP (I/O Request Packet)

Quiz

Pentru auto-evaluare (de preferat înainte de laborator) răspundeți la întrebările de [aici](#).

Exerciții

- Folosiți [arhiva de sarcini](#) a laboratorului.
- Pentru crearea unui modul de kernel folosiți resursele din directorul kernel/.
- Pentru crearea unui modul de test folosiți resursele din directorul user/.
- Task-urile vor fi rezolvate succesiv prin completarea fișierului kernel/so2_dev.c cu noi funcții și prin completarea fișierului user/so2_dev.c cu noi apeluri din user-space.
- Folosiți macro-urile definite în fișierul include/so2_dev.h.
- Punctaj total: **11 puncte**.

- (0,5 puncte)** Compilați și încărcați driverul din [arhiva de sarcini](#).
 - Urmăriți codul din kernel/so2_dev.c.
 - Driverul are implementate operațiile de înregistrare și deînregistrare.
 - Hints:**
 - Pentru compilare folosiți consola x86 Checked Build Environment.
 - Înainte de inserare deschideți DebugView.
 - Folosiți utilitarul [driver](#) sau aplicația grafică [OSR Driver Loader Loader](#) pentru încărcarea/descărcarea driverelor.
 - Parcugeți secțiunea [Înregistrarea și deînregistrarea dispozitivelor](#).
 - După inserarea modulului în kernel consultați *Device Manager*.
 - Hints:**
 - Driverul inserat se găsește în *Device Manager*, la secțiunea "Non-Plug and Play Drivers".
 - Pentru a afișa dispozitivele *non plug and play* în *Device Manager*, trebuie să selectați *View Show Hidden Devices*.
 - Pentru a vedea schimbările folosiți *Action Scan for hardware changes*.
- (0,5 puncte)** Folosiți linia de comandă și fișierul de test pentru deschiderea/închiderea dispozitivului.
 - Consultați fișierul header include/so2_dev.h pentru informații legate de numele dispozitivului.
 - Operațiile Open, Close sunt implementate în driver.
 - Modulul trebuie să fie încărcat în kernel.
 - Hints:**
 - Parcurgeți secțiunile [Rutine de dispatch](#) și [Open și Close](#).
 - Folosiți comanda `ls \\.\TestDevice` pentru deschiderea/închiderea dispozitivului.
 - Observați în DebugView mesajele aferente.
 - Urmăriți codul sursă și compilați și rulați fișierul de test din user/so2_dev_test.c.
 - Pentru rulare, transmiteți un argument "nevalid"; spre exemplu, rulați comanda `.\so2_dev_test.exe 0`

- (argumentul este 0 - zero).
- **Hints:**
 - Folosiți consola Visual Studio 2008 Command Prompt și comanda `nmake`.
3. (1 punct) Completați funcția `MyReadWrite` folosită ca rutină de dispatch pentru operații de citire și scriere.
 - Funcția va afișa un mesaj specific în funcție de tipul operației (`read` sau `write`).
 - Nu se vor efectua operații de transfer (copieri). Funcția va întoarce în `IRP` numărul de octeți solicitați de aplicație (chiar dacă nu face nicio operație).
 - **Hints:**
 - Citiți secțiunea [Read și Write](#).
 - Pentru a face deosebire între operația de `read` sau de `write`, consultați [documentația structurii IO_STACK_LOCATION](#).
 - Testați folosind o comandă de forma `.\so2_dev_test.exe r` sau `.\so2_dev_test.exe w anaaremere`.
 4. (1,5 puncte) Modificați driverul pentru a întoarce conținutul bufferului din structura `S02_DEVICE_DATA` în user space la apelarea funcției `read`.
 - Comentați macrodefiniția `READ_WRITE_MERGED_ROUTINE`.
 - Implementați funcția `MyRead` folosind `Buffered I/O`.
 - **Hints:**
 - Citiți secțiunea [Read și Write](#).
 - Testați folosind o comandă de forma `.\so2_dev_test.exe r`.
 5. (2 puncte) Modificați driverul pentru implementarea funcționalității de `write` în driver.
 - Implementați funcția `MyWrite` folosind `Buffered I/O`.
 - Driverul va scrie în bufferul din kernel (în cadrul structurii `S02_DEVICE_DATA`) datele furnizate din user space.
 - Se va suprascrive conținutul existent în bufferul din kernel.
 - Nu uitați să actualizați dimensiunea utilă a bufferului (dată de câmpul `bufferSize` al structurii `S02_DEVICE_DATA`).
 - **Hints:**
 - Parcurgeți secțiunea [Read și Write](#).
 - Testați folosind o comandă de forma `.\so2_dev_test.exe w anaaremere`.
 6. (1,5 puncte) Modificați driverul pentru a folosi `Direct I/O` la apelurile `read` și `write`.
 - Modificați funcțiile `MyRead` și `MyWrite` pentru a folosi `Direct I/O`.
 - **Hints:**
 - Citiți secțiunea [Read și Write](#).
 - Parcurgeți secțiunea [Accesul la spațiul de adresă al procesului](#).
 7. (1,5 puncte) Modificați driverul pentru a nu folosi nici `Direct I/O` nici `Buffered I/O` la apelurile `read` și `write`.
 - Modificați funcțiile `MyRead` și `MyWrite` pentru a nu folosi nici `Direct I/O` nici `Buffered I/O`.
 - **Hints:**
 - Citiți secțiunea [Read și Write](#).
 - Parcurgeți secțiunea [Accesul la spațiul de adresă al procesului](#).
 8. (1 punct) Adăugați operația `ioctl MY_IOCTL_PRINT` care să afișeze mesajul dat de macro-ul `IOCTL_MESSAGE` din driver folosind `DbgPrint`.
 - Reveniți la folosirea `Buffered I/O`.
 - **Hints:**
 - Parcurgeți secțiunea [DeviceIoControl](#).
 - Testați folosind comanda `.\so2_dev_test.exe p`.
 9. (1,5 puncte) Extindeți driverul cu două operații de control a dispozitivului:
 - `MY_IOCTL_DOWN`, care să blocheze execuția în așteptarea unui eveniment;
 - `MY_IOCTL_UP`, care să treacă evenimentul în starea *signaled*.
 - Programul user-space trebuie să execute o operație în funcție de un parametru din linia de comandă.
 - **Hints:**
 - Parcurgeți secțiunile [Sincronizare](#) și [DeviceIoControl](#).
 - Folosiți câmpul `event` din structura `S02_DEVICE_DATA` asociată dispozitivului.
 - Testați folosind comenzile `.\so2_dev_test.exe d`, respectiv `.\so2_dev_test.exe u`.

Extra

1. Extindeți driver-ul cu alte două operații `ioctl`:
 - `MY_IOCTL_SET_BUFFER`, care copiază un mesaj într-un buffer deținut de driver;
 - `MY_IOCTL_GET_BUFFER`, care întoarce în user-space mesajul curent din buffer-ul driver-ului.
 - **Hints:**
 - Parcurgeți secțiunea [DeviceIoControl](#).

Soluții

- [Soluții exerciții laborator 5](#)

Resurse utile

1. [Un exemplu de device driver](#)
 2. The Windows 2000 Device Driver Book, Second Edition ? Chapter 4. Drivers and Kernel-Mode Objects, Chapter 6. Initialization and Cleanup Routines, Chapter 7. Driver Dispatch Routines
 3. Programming the Microsoft Windows Driver Model, Second Edition - Chapter 4. Synchronization - Kernel Dispatcher Objects
 4. [Introduction to Drivers](#)
 5. [Introduction to Implementing IOCTLs](#)
 6. [Device Objects and Device Stacks](#)
 7. [Handling IRPs](#)
 8. [Writing Dispatch Routines](#)
 9. [Kernel Dispatcher Objects](#)
 10. [Tips for Windows NT Driver Developers - Things to Avoid](#)
- ¹¹ driver stack ? în exemplele de laborator și în teme, va exista un singur driver în stivă, care va implementa și funcționalitatea și conexiunea cu hardware-ul
- ²¹ BUFFERED I/O ? <http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ff565356.aspx>
- ³¹ DIRECT I/O ? <http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ff565372.aspx>
- ⁴¹ Neither Buffered Nor Direct I/O ? <http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ff565432.aspx>
- ⁵¹ warning_4116 ? la compilare, din cauza modului în care este definit macro-ul TYPE_ALIGNMENT, se va genera warning-ul: "warning C4116: unnamed type definition in parentheses"; dezactivați acest warning folosind directiva #pragma warning(disable:4116)

From:

<http://elf.cs.pub.ro/so2/wiki/> - **Sisteme de Operare 2**

Permanent link:

<http://elf.cs.pub.ro/so2/wiki/laboratoare/lab05>

Last update: 2011/03/29 20:42